

Datum

2019-02-05

Vår referens

Margot Olsson

Utvecklingssekreterare

Margot.Olsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Uppdrag budget 2018 - Att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck ASN-2018-1063

Sammanfattning

I Malmö stads budget för 2018 med plan för 2018–2022 gav kommunfullmäktige arbetsmarknads- och socialnämnden i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck. Föreliggande ärende redovisar de utvecklingsinsatser som har genomförts inom området under 2018.

Arbetsmarknads- och socialnämndens uppdrag i budget 2018 har medfört ett ökat fokus på frågor rörande våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck. Under 2018 har arbetet utvecklats genom bland annat en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck i Malmö, en förstärkning av Resursteam heder, kompetensutveckling till yrkesverksamma och genom informationsinsatser till allmänheten. Vidare har Malmö stad anslutit sig till ett samverkansnätverk med andra kommuner för att skapa långsiktiga och trygga boenden. Genom samarbete med grundskoleförvaltningen har förutsättningar till en bra skolgång stärkts för barn under tiden som de vistas på skyddat boende.

Det är svårt att mäta effekten av insatserna, men den samlade bedömningen är att utvecklingsarbetet har ökat möjligheterna att minska våldet. Exempelvis vänder sig fler personer till kommunen för att de lever med våld i familjen, vilket innebär att fler kunnat erbjudas insatser.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner redovisning av uppdraget att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat förtryck.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse ASN 190222 Uppdrag budget 2018 - Att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck
- Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation 2016 - 2020

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2019-02-06

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2019-02-14

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-02-22

Ärendet

I Malmö stads budget för 2018 med plan för 2018–2022 gav kommunfullmäktige arbetsmarknads- och socialnämnden i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck. Arbetsmarknads- och socialnämnden har ett särskilt uppdrag att samordna stadens utvecklingsarbete inom området genom *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation 2016 - 2020*.

I *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation 2016–2020* finns att antal inriktningsmål för arbetet formulerade. I gällande plan finns beskrivet att planen ska följas upp efter två år. I bilaga 1, redovisas uppföljning av planen mellan 2016 - 2018. Redovisningen följer målstrukturen i planen. Nedan följer en beskrivning av det utvecklingsarbete som genomförts under 2018 utifrån uppdraget att fortsätta utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat förtryck.

Hederskartläggning

I november 2018 presenterades den kartläggning av det hedersrelaterade våldet och förtrycket som genomförts av Örebro universitet på uppdrag av Malmö stad, Göteborg och Stockholm. Politiker, tjänstepersoner från Malmö stad och andra myndigheter samt personer verksamma i olika föreningar deltog i det seminarium som arrangerades för att sprida resultatet. Kartläggningen belyser det hedersrelaterade våldets och förtryckets omfattning och komplexitet. Studien består både av intervjuer med utsatta och yrkesverksamma och av en elevenkät med årskurs nio. Resultatet visar att våldets uttryck och former är desamma i alla tre städerna men att omfattningen är större i Malmö. Var femte elev som svarade på enkäten uppgav att de lever med någon form av begränsningar som kan kopplas till hedersnormer. Syftet med kartläggningen är att ge ett kunskapsunderlag för att förebygga förtryck samt för att kunna ge adekvata insatser till utsatta och våldsutövare. En förvaltningsövergripande arbetsgrupp har bildats för att lägga fram ett förslag kring hur arbetet ska kunna utvecklas. Förslaget ska vara färdigt i juni 2019.

Extra insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

Resursteam heder har permanentats under året och utökats med en tjänst. Det har inneburit att fler unga som lever med hedersbegränsningar har uppmärksammats och att teamet kunnat hålla fler föreläsningar för personal inom olika verksamheter. I anslutning till jullovet genomförde arbetsmarknads- och socialförvaltningen och de tre skolförvaltningarna en informationskampanj som främst riktades till kommunala skolor. Affischerna spreds på till exempel fritidsgårdar och uppmärksammades i media.

Insatser för barn som lever med våld

Insatserna för barn som lever med eller utsätts för våld har förstärkts under 2018. Kriscentrum boendes projekt med en specialpedagog som arbetar med barnens utveckling har permanentats. Ett samarbete mellan boendena och grundskoleförvaltningen har lett till att barnen får tillgång

till skolgång under tiden de är på boendet. Kriscentrum för barn och ungdomar ger behandling för barn och föräldrar när det förekommit våld från närstående eller sexuellt våld oavsett relation. Sedan verksamheten startade år 2004 har antalet aktualiseringar till socialtjänsten om misstänkt barnmisshandel tredubblats. Den kraftiga ökningen bedöms främst bero på att fler barn uppmärksammas och att anmälningsbenägenheten hos olika personalgrupper förbättrats. Samtidigt visar hederstudien att många unga som inte lever med hedersförtryck utsätts för olika former av våld. Behovet av insatser för våldsutsatta barn är därför fortsatt stort.

Tryggt boende på annan ort

Många hotade familjer kan av säkerhetsskäl inte vara kvar i Malmö. Under 2018 har beslut tagits om att Malmö stad ska ingå i ett samverkansnätverk med andra kommuner för att skapa långsiktiga och trygga boenden för våldsutsatta familjer i behov av skyddat boende på annan ort.

Utbildningar och kompetensutveckling

Under året har såväl arbetsmarknads- och socialförvaltningen som andra förvaltningar genomfört ett stort antal utbildningar och föreläsningar inom området våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck, både på basnivå och som fortbildning. Flera av förvaltningens avdelningar har arrangerat workshops och temadagar och utvecklat samverkan mellan olika enheter. Personal inom avdelningen social resurs har genomgått fördjupade traumautbildningar för att bättre kunna möta de utsattas behov. Inom grundskoleförvaltningen har skolsköterskor och skolläkare fått en utbildning om könsstämpning. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har i samarbete med funktionsstödsförvaltningen och hälso-, vård- och omsorgsförvaltningen anordnat föreläsningar om skyddade personuppgifter. Förvaltningens rutiner har reviderats och utvecklats utifrån gällande lagstiftning.

Arbete med våldsutövare

Förvaltningen har varit delaktiga i planeringen av en särskild telefonlinje riktad till våldsutövare för att nå och motivera fler våldsutövare att ta emot stöd och hjälp. Telefonlinjen startar i februari 2019 och drivs som ett pilotprojekt av Länsstyrelsen i Skåne och Stockholm.

Utvecklad samverkan

En central del i arbetet är samverkan internt och externt. Förvaltningen deltar i nationella nätverk och samverkar med andra kommuner, myndigheter och den idéburna sektorn. Samarbetet med polisens brottsoffersamordnare har fördjupats under året och diskussioner har inletts med Region Skåne om att utvidga barnkriscentrum till ett helt Barnahus. En uppföljning har gjorts kring hur samverkansgruppen mot våld i nära relationer fungerar. Denna visade att gruppen fyller en viktig funktion för att skapa kontakt mellan olika aktörer och sprida kunskap om frågan. Deltagarna menade att det attitydpåverkande arbetet bör förstärkas.

Förvaltningens bedömning

Det är svårt att mäta effekten av insatserna, men den samlade bedömningen är att utvecklingsarbetet har ökat möjligheterna att minska våldet. Fler personer vänder sig till

kommunen för att de lever med våld i familjen vilket innebär att fler kunnat erbjudas insatser. Under år 2018 var det 358 vuxna som aktualiserades inom socialtjänsten för våld i familjen. Dessutom söker sig många till de öppna verksamheterna inom främst Kriscentrum Malmö. Sammantaget är det cirka 900–1 000 vuxna som vänt sig till kommunens verksamheter med anledning av att de är utsatta för våld. Antalet barn som aktualiserades på grund av att de lever med eller bevittnar våld var 1 320 barn. Vidare aktualiserades 723 barn för misstänkt barnmisshandel. Det finns ingen aktualiseringsgrund i ProCapita avseende våldsutövare.

De vuxna och barn som socialtjänsten har kontakt med har ökat över tid, men antalet som söker hjälp i de öppna verksamheterna är relativt konstant. För mer uppgifter avseende omfattningen av våld och insatser se bilaga 2 – Våld mot vuxna i nära relation 2018 och bilaga 3 – Våld mot barn i nära relation 2018.

Arbetet med *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation 2016–2020* och arbetsmarknads- och socialnämndens uppdrag i budgeten 2018 om att utveckla arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck har medfört ett ökat fokus på frågorna. Flertalet genomförda insatser har fungerat väl och lett till att verksamheter utvecklats och permanentats under 2018. Kompetensen bland medarbetarna har stärkts. Antalet våldsutsatta som söker och får hjälp har ökat. Att fler tar kontakt kan vara ett tecken på att fler känner till insatserna.

I arbetet med att utveckla arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck under 2018 har förvaltningen identifierat ett antal utvecklingsområden för det fortsatta arbetet.

Utvecklingsområden för det fortsatta arbetet

- De strukturella villkoren i samhället har betydelse för möjligheten att ge goda insatser och för att stoppa våld. Bostadsbristen och hemlösheten är ett allvarligt hinder och kan innebära en risk då våldsutsatta på grund av brist på eget boende flyttar tillbaka till våldsutövaren.
- Kompetenshöjande insatser har genomförts inom flera nämnder. Behovet av kunskap är dock stort och mer insatser efterfrågas.
- Kunskapen om barn som upplever våld behöver stärkas generellt. Inom bland annat förskole- och skolverksamheterna finns ett behov av att stärka personalen i att göra anmälningar till socialtjänsten. Skillnaden i anmälningar till socialtjänsten är stor mellan kommunala och privata verksamheter, något som behöver utvecklas för ökad likvärdighet.
- Många informationsinsatser riktat till allmänheten pågår, men det finns behov av mer lättillgänglig information på fler språk.
- Det finns en i huvudsak god samverkan med andra myndigheter och den idéburna sektorn, men den behöver ständigt upprätthållas och utvecklas.

- Det långsiktiga stödet till individer som har blivit utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat förtryck behöver utvecklas.
- Möjligheterna till skydd för äldre och personer med funktionsnedsättning behöver ses över.
- Arbetet med att nå fler våldsutövare behöver utvecklas.
- Kartläggningen om hedersrelaterat våld och förtryck som Örebro universitet har genomfört i Malmö, Göteborg och Stockholm har färdigställts och presenterats på ett spridningsseminarium. Studien visar att förtrycket och våldet är en viktig fråga för Malmö. En arbetsgrupp ska presentera ett förslag till vidare arbete i juni 2019.
- Malmö stads plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation är gällande till 2020. För att säkerställa det fortsatta arbetet bör planering av en ny stadsövergripande plan som följer den nationella strategin påbörjas under 2019.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef